

Sygn. akt **III AUa 1623/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

Sędziowie: SSA Katarzyna Wołoszczak

SSA Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2017 r. w Poznaniu

sprawy **G. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 24 maja 2016 r. sygn. akt III U 141/16

oddala apelację.

SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------------	-------------------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 14 stycznia 2016 roku odmówił G. C. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił przesłanki koniecznej do przyznania prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym, ponieważ nie wykazał wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

G. C. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2016r., w sprawie o sygn. akt III U 141/16, Sąd Okręgowy w Koninie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał G. C. prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, poczynając od ukończenia 60 roku życia, tj. od dnia (...) (pkt 1) i stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie istnienia okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie przyznania prawa do emerytury (pkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

G. C. urodził się w dniu (...).

Odwołujący w okresie od 24 września 1977 roku do 30 czerwca 1990 roku zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku robotnika drogowego, ładowacza i operatora otaczarki.

W okresie od 11 kwietnia 1994 roku do 31 maja 2000 roku odwołujący zatrudniony był w PPHU (...) i (...) w B. jako robotnik przy paszach.

W dniu 3 listopada 2015 roku G. C. wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca za okres pracy od 24 września 1977 roku do 30 czerwca 1990 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. oraz za okres od 11 kwietnia 1994 roku do 31 grudnia 1998 roku nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną decyzją z dnia 14 stycznia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że G. C. udowodnił łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lat, 1 miesiąc 22 dni.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu było ustalenie, czy odwołującemu przysługuje prawo do emerytury.

Sąd Okręgowy powołał następnie przepisy regulujące przesłanki prawa do emerytury, tj. art. 184 ust. 1 i 2, art. 27, art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych a także § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Zgodnie z § 4 rozporządzenia pracownik wykonujący prace na stanowisku wymienionym w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, wynoszący 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalił, że G. C. w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. od 24 września 1977 roku do 30 czerwca 1990 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 marca 1981 roku pracował na stanowisku kierowcy operatora otaczarki i praca polegała na sterowaniu maszyną, która produkowała asfalt, a wcześniej od momentu zatrudnienia jako robotnik przy produkcji asfaltu.

Z kolei w okresie od 11 kwietnia 1994 roku do 31 maja 1998 roku pracował w PPHU (...) i (...) w B. na stanowisku pracownika fizycznego przy produkcji pasz i śrutowaniu. Pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Praca na stanowisku asfalcjarza i przy gotowaniu asfaltu wymieniona jest w wykazie A, dziale IX, pozycji 4 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. i jest pracą w szczególnych warunkach, a praca przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty – wymieniona jest w wykazie A, dziale X, pozycja 10 w/w załącznika do Rozporządzenia.

Sąd Okręgowy wskazał, że G. C., urodzony (...), w dniu(...) roku ukończył wiek 60 lat, posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 25 lat, ponadto przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako kierowca otaczarki, robotnik przy produkcji asfaltu oraz przy produkcji pasz. Zdaniem Sądu Okręgowego praca ta wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wskazany wyżej okres pracy w szczególnych warunkach wraz z okresem uznanym przez organ rentowy wynosi 19 lat, 7 miesięcy i 18 dni.

Reasumując – Sąd Okręgowy stwierdził, że G. C. spełnia wszystkie niezbędne przesłanki do nabycia wcześniejszej emerytury.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w wyroku.

Apelację od powołanego rozstrzygnięcia - w całości - wniósł organ rentowy, domagając się zmiany wyroku i oddalenia odwołania, a także zasądzenia na swoją rzecz od wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Apelujący zarzucał:

1. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważania materiału dowodowego, przede wszystkim poprzez uznanie za wiarygodne zeznań świadka J. K. i pominięcie dowodu ze świadectwa pracy w PPHU (...), a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że w okresie od 11.04.1994r. do 31.05.1998r. w PPHU (...) i (...) w B. odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach,
2. naruszenie § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze i art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez uznanie, że wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni okres pracy warunkach szczególnych i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Istotą niniejszej sprawy było ustalenie, czy odwołującemu przysługuje prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych - zgodnie z art. 32 w zw. z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2, 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Na tej podstawie sporne było ustalenie, czy odwołujący spełnił warunek uzyskania wymaganego okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego błędny jest powołany w apelacji zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co skutkowało uznaniem, że odwołujący wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych i przysługuje mu prawo do emerytury.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 184 ust. 1 - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 cyt. ustawy - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Wiek emerytalny oraz rodzaje prac lub stanowisk i warunki uprawniające do świadczenia ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, czyli według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W myśl § 4 ust.1 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat, oraz ma wymagany okres zatrudnienia (25 lat dla mężczyzn) w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszej sprawie sporne było jedynie ustalenie tego, czy odwołujący spełnił warunek uzyskania co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, co warunkowało przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Apelujący kwestionował ustalenie przez Sąd Okręgowy, że w okresie od 11.04.1994r. do 31.05.1998r. w PPHU (...) i (...) w B. odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach, podważając wiarygodność zeznań świadka J. K., a także argumentując, że Sąd Okręgowy pominął dowód ze świadectwa pracy w PPHU (...), w którym nie zawarto informacji o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach. Pozostałych okresów pracy w szczególnych warunkach, uwzględnionych przez Sąd Okręgowy (tj. okresu od 24.09.1977r. do 30.06.1990r.), apelujący nie kwestionował, a Sąd Odwoławczy nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego - tak sprecyzowany zarzut nie jest zasadny i nie może skutkować zmianą zaskarżonego wyroku w kierunku postulowanym w apelacji.

Przede wszystkim należy wskazać, że łączny okres pracy w szczególnych warunkach, który został zaliczony przez Sąd Okręgowy (wraz z okresem uznanym przez pozwanego, tj. okresem od. 24.01.1992r. do 11.04.1994r.) wynosi 19 lat, 7 miesięcy i 18 dni.

A zatem zakwestionowanie przez apelującego okresu pracy w szczególnych warunkach od 11.04.1994r. do 31.05.1998r. w PPHU (...) i (...) w B. (tj. 4 lata, 1 miesiąc i 20 dni), nie spowoduje utraty spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, bowiem nawet po ewentualnym wyłączeniu podważanego w apelacji ww. okresu, odwołujący nadal legitymowałby się ponad 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Niezależnie od powyższego – w ocenie Sądu Apelacyjnego również okres pracy odwołującego w PPHU (...) i (...) w B. na stanowisku pracownika fizycznego przy produkcji pasz i śrutowaniu należało zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych, przy czym Sąd Okręgowy omyłkowo ustalił datę końcową tego okresu na 31.05.1998r., w sytuacji, gdy z zeznań samego odwołującego oraz ze świadectwa pracy z 31.05.2000r. wystawionej przez PPHU (...) i (...) w B., wynikało, że odwołujący pracował w wytwórni pasz do 31.05.2000r. Sąd Apelacyjny - wbrew zarzutom pozwanego - podzielił ustalenia Sądu I instancji, że odwołujący pracował w warunkach szczególnych także w PPHU (...) i (...) w B. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika fizycznego przy produkcji pasz i śrutowaniu. Sąd Okręgowy prawidłowo poczynił powyższe ustalenia w oparciu o zeznania świadka J. K. oraz zeznania samego odwołującego, z których wynikało, że praca odwołującego polegała na wytwarzaniu śruty, otrębów pszennych, żytnich, a następnie pakowaniu paszy, jak również transporcie zboża z samochodów do silosów na zboże. W miejscu pracy wnioskodawcy panowały bardzo trudne warunki, było duże zapylenie, co powodowało konieczność pracy w maskach ochronnych. Co prawda J. K. nie pracował dokładnie w tym samym okresie co wnioskodawca, jednakże z jego zeznań wynikało, że również był zatrudniony przy produkcji pasz w tym samym zakładzie, pracował w szkodliwych warunkach, w dużym zapyleniu, otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych, a okres ten przy ustaleniu prawa do emerytury został mu uwzględniony jako okres pracy w warunkach szczególnych. Tak ustalony zakres obowiązków odwołującego pozwala uznać wykonywaną przez niego pracę za pracę w szczególnych warunkach, o której

mowa w wykazie A, dziale X, pozycja 10, „Prace w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywcym”, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty).

Wbrew zarzutom apelującego - decydujący jest zatem charakter faktycznie wykonywanej pracy, a nie okoliczność, czy odwołującemu wystawiono świadectwo pracy w warunkach szczególnych. A zatem fakt, że w świadectwie pracy odwołującego nie zawarto wzmianki o pracy w warunkach szczególnych, nie mógł sam w sobie powodować utraty możliwości zaliczenia tego okresu jako pracy w warunkach szczególnych, wobec przedstawienia innych dowodów.

Podkreślenia wymaga, że pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach wskazanych w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Normatywne rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne; pierwsze dotyczy wykonywania stale i w pełnym wymiarze takiej pracy, warunkiem drugiego jest wymienienie jej w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca która nie spełnia łącznie obu kryteriów nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w tym rozporządzeniu (wyrok Sądu Najwyższego z 10.02.2009r., II UK 199/08). Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Reasumując - wobec wykazania przez odwołującego spornej przesłanki co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a także spełnienia przez niego pozostałych, niekwestionowanych przez pozwanego warunków, Sąd Okręgowy prawidłowo zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Z tych wszystkich względów, uznając zarzuty pozwanego za bezzasadne, należało apelację oddalić - na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------------	-------------------------	--------------------------